

ЕГОН БОНДИ (Egon Bondy, 1930 – 2007) – иконичното лице на чешкия ъндърграунд, е псевдоним на Збинек Фишер. Още като гимназист той се запознава с Иво Водседачек, с когото решават да напуснат гимназията през 1947 г. и да се отдадат изцяло на поезията. Заедно с декадентно свободолюбивата поетеса Яна (Хонза) Крейцарова и други техни съмишленици поддържат контакти с пражките сюрреалисти. Още преди Фишер и Водседачек да се разграничат от сюрреализма и да създадат метода на наречения от тях „тотален реализъм“ и на „конфузната поезия“, те подготвят през 1949 г. нелегалния самиздатски сборник *Еврейски имена* (*Židovská jména*). Сборникът се явява израз на реакцията на най-младото поколение поети срещу официално прокламирания антисемитизъм на режима на Клемент Готвалд. Другата важна издателска акция е организираната от него и Иво Водседачек през 1950 г. първа самиздатска поредица „Пулноц“ (Půlnoc, бълг. „полунощ“), в която за периода до 1963 г., когато е закрыта, са публикувани близо 50 книги, писани на пишеща машина. Лирическият герой в поезията на Бонди от средата на 50-те години се идентифицира с образа на самотен гений – пророк и отхвърлен от обществото аутсайдер. Едновременно с това се забелязва превес на поетиката на дневниковия запис, в който се преплитат философски визии и социален протест.

През втората половина на 60-те години излизат три негови философски монографии, подписани с истинското му име: *Въпроси на битието и на екзистенцията* (*Otázky bytí a existence*), *Утехата на онтологията* (*Útěcha z ontologie*; и двете през 1967 г.) и *Буда* (*Buddha*, 1968). По онова време от позициите на марксизма Бонди се отнася критично към реформаторските процеси в Комунистическата партия на Чехословакия, за което свидетелстват поетическите му дневникови записи и едноактната пиеса *Нямах нищо предвид* (*Nic jsem si nemyslel*). През същия период в поетиката на Бонди се появяват теми и поетически образи, които по-нататък ще заемат ключово място в литературното му творчество и чрез които ще продължи да критикува социалистическия еснафски морал и консуматорския стил на живот. Драматургичното му творчество се отличава с жанрово-тематично многообразие: сатири, гротески, екзистенциални пиеси, фарсове.

Като прозаик създава антиутопична проза с фантастични елементи, като например *Братя и сестри инвалиди* (*Invalidní sourozenci*), *Афганистан* (*Afghánistán*), *Безименната* (*Bezejmenná*), синтезиращи социален протест и енвайронментална проблематика. Антиутопичната фикция на романа *Братя и сестри инвалиди* и на други негови прозаически творби е мащабна метафора на бунта на младото поколение срещу тоталитарното общество. Пъстрият живот на ъндърграунда през този период е вдъхновяващ импулс за Бонди. Като антипод на чистите, морално неопетнени младежи бунтари той поставя колабориращите интелектуалци.

В края на 60-те години Егон Бонди се запознава с Радим Вашинка – художествен директор на неконвенционалния пражки театър „Орфей“. Като резултат от това сътрудничество се появяват 14 сценични текста, два от които не са запазени. Сред тях особено внимание заслужава пиесата *Госпожа министърът на продоволствията* (*Ministryně výživy*), която е обществено-политическа сатира с елементи на антиутопия и научна фантастика. Действието се развива в неназована тоталитарна държава, чиито реалии напомнят както на латиноамериканските левичарски диктатури, така и на Чехословакия. Пиесата представлява сатира на модерното общество, което поради огромния демографски ръст търси по-ефикасно осигуряване на прехраната за населението. Ирационалното управление на министерствата и аксиологическото изопачаване на значенията на прилагателните „хуманен“ и „човешки“ водят до абсурдни политически и икономически решения, интригуващо пресъздадени от саркастичния драматургичен език на Бонди. Отново в неназована държава се развива действието и в едноактната пиеса *Работна визита* (*Návštěva expertů*). Жестоката имажинация на Бонди за това на какво човек е способен, за да удовлетвори деструктивната си воля за власт или пък атавистичните си инстинкти, не е само един предупредителен сигнал, а свидетелства за неговото убеждение, че човечеството е способно да създаде за себе си приживе ад, който е толкова страшен, колкото и християнската представа за есхатологичния ад.

Преводът, който предлагаме на тази пиеса, определяна като черна комедия, е по изданието: Egon Bondy. *Hry*. Praha: Akropolis, 2007.

РАБОТНА ВИЗИТА

Действащи лица	ПОЛКОВНИКА, началник на изследователския отдел АДЮТАНТА СЕКРЕТАРКАТА ПРОФЕСОРА ДОЦЕНТКАТА, и двамата са експерти към Министерството на вътрешните работи на някоя западноевропейска страна ОСТАНКИ ОТ НЯКОЛКО ЧОВЕШКИ ТРУПА ПРЕЗИДЕНТА
Сцена	Действието се разиграва в някоя от развиващите се страни през 70-те години. Министерство на вътрешните работи – изследователски отдел

Ремарки относно постановката: *Полковникът не е никакъв простак. Той е леко разсеян, отегчен мъж с изопнати нерви, затова и в продължение на пиесата често се държи вулгарно, което му помага да се освободи от напрежението. Иначе той е с английско образование и е типичен представител на управляващия елит. Адютантът не е като него, не е толкова изнервен (той е по-млад), по-витален е, явно карие-рист, който се държи по-грубо и не притежава такава изисканост на публичното поведение, той е продукт на местния университет.*

Експертите са отегчени, равнодушни буржоа, които работят в бранша, но самите те не вършат нищо неестетично. Разбира се, че и те са продукт на своята професия и също са способни да се държат вулгарно.

Теоретично погледнато, пиесата може да се играе по два абсолютно различни начина – или напълно сериозно, или като сразу комедия. Ето защо е възможно разпределението на ролите в една и съща сцена да следва едновременно и двата типа интерпретация и последователно да се редуват в хода на пиесата. Все пак не трябва да се допуска смесване на стиловете.

I.

Кабинетът на началника на изследователския отдел на Министерството на вътрешните работи. Луксозно обзаведен.

ПОЛКОВНИКА (към Секретарката): Нещо за закуска?

Секретарката отваря шкафа.

ПОЛКОВНИКА (към Секретарката): Кафето готово ли е?

Секретарката показва зад гърба си.

ПОЛКОВНИКА (*поправя си мундира, без признаци на нервност; поведението му е много самоуверено, изглежда отегчен от задълженията, които предстои да изпълни*): Цветята?

Секретарката показва с ръка цветята.

ПОЛКОВНИКА (*поглежда часовника на ръката си и отива да настрои скъпоценния колониален стенен часовник*): Сега ще дойдат.

Зад вратата се чуват звуци и гласове. Полковникът многозначително поглежда Секретарката и тя с бърза стъпка излиза. На вратата се появяват Адютантът и експертите, които си правят път един на друг.

ПОЛКОВНИКА (*застава пред тях, после удря токове и козирува с енергичен жест*): Полковник Пакувибово! За мен е висока чест да Ви приветствам в отдела, който ръководя.

ПРОФЕСОРА (*непохватно застава мирно по войнишки и също козирува*): Аз съм Райн, господин колега, а това е моята сътрудничка, доцент Хеберт...

Адютантът се върти около тях, взима им палтата, шапките, придърпва за тях столове и т.н., но да не се окарикатурява! Като светкавица изскача Секретарката с голям букет и го поднася с реверанс на Доцентката, която възкликва с куп ласкателства и благодарности, Секретарката ѝ изчуруликва нещо с нежен гласец, Адютантът пък веднага взима букета, Полковникът поглежда многозначително Секретарката – тя веднага се появява с ваза с вода – Адютантът тържествено слага в нея букета, на който Доцентката все така „свърх-благовъзпитано“ се наслаждава, Професорът стои през това време сам, весело потрива ръце, прокашля се и при поканата на Полковника да седне, удобно се настанява – с една дума, всички участници проявяват добронамереност и сърдечност. В суматохата не се забелязва, че Доцентката се ръкува с всеки, но в един момент Професорът дърпа ръката ѝ; от всички страни – усмивки на задоволство.

ПОЛКОВНИКА: Това е най-щастливият ден в моя живот!

АДЮТАНТА: И най-радостният в историята на отдела.

ПРОФЕСОРА: Но, скъпи колеги...

ПОЛКОВНИКА: Малка закуска? Кафе?

Секретарката идва на мига с поднос в ръце.

ПРОФЕСОРА (*колебае се, страх го е да не ги обиди*): Моля Ви, по-скоро не, имам хипертония...

ПОЛКОВНИКА: Ами да! Разбира се! (*Секретарката изчезва мигновено.*) А нашия национален палмов ликьор!? (*Секретарката веднага идва с подноса.*)

ПРОФЕСОРА: О, да! С удоволствие! Страхотен е!

Полковникът сипва в чашиите на всички, казват си „Наздраве!“ – Адютантът е малко встрани, но също отпива.

ПОЛКОВНИКА: Мога ли да попитам госпожа доцентката дали ѝ харесва при нас?

ДОЦЕНТКАТА: Дори не знам, господин полковник, с какви думи да изразя своята изненада.

ПОЛКОВНИКА: Да не сте мислили, драга госпожо, че в нашата държава нямаме...

ДОЦЕНТКАТА: О, не, по никакъв начин, въобще не, само исках да кажа колко съм приятно изненадана от топлото посрещане и от тази дружелюбност, която е навсякъде около нас – още от момента, в който кацнахме на летището, тези два дни са като стария Ориент от „Хиляда и една нощ“...

Професорът се прокашля.

ПОЛКОВНИКА: Нашата държава и любимият ни президент правят всичко за благо на всички наши гости, чието посещение ни е така скъпо като зениците на очите ни. Нашето министерство и лично аз сме изключително поласкани от интереса на Вашето правителство към скромния ни опит и работното Ви посещение е висока чест за нас, поради което сме готови да направим всичко, за да удовлетворим всичките Ви желания. За един офицер, който служи на нашата държава, нищо не е невъзможно!

Професорът се прокашля.

АДЮТАНТА: Сигурно вече Ви е предадено извинението на нашия министър за това, че не можахте да се настаните в резервираните стаи на хотел „Хилтън“, тъй като в момента там са нашите американски приятели.

Професорът се прокашля.

АДЮТАНТА: Но се надяваме, че сте доволни от условията.

ПРОФЕСОРА (*прокашля се*): Разбира се, разбира се, обслужващият персонал е перфектен, постоянно е на разположение, кухнята е отлична...

ДОЦЕНТКАТА: Жалко само, че вентилаторът не работи, при положение че няма климатик.

ПРОФЕСОРА: Токът, хм, май спира често...

АДЮТАНТА: Радиоточката обаче работи, нали?

ПРОФЕСОРА: О, да, по цял ден, без да спира.

АДЮТАНТА: Ако Ви пречи, когато си почивате, можете да се обърнете към домоуправителя на резиденцията, за да я изключи.

ПРОФЕСОРА: Благодаря! Много се радвам!

Полковникът поднася на Доцентката сладкиши.

ДОЦЕНТКАТА: Не мога да се въздържа, дори и да не ми е нужно...
(*Посочва към фигурата си.*)

ПОЛКОВНИКА: Мила госпожо доцент, в нашия занаят това ни помага да запазим здрави нервите си. (*Доцентката кима в знак на съгласие и си взима, Полковникът предлага и на Професора, но той отказва.*)

ПРОФЕСОРА: Не искаме да Ви губим времето, така че...

ПОЛКОВНИКА: Желаете ли да Ви покажем отдела?

ПРОФЕСОРА (*става от мястото*): Да, с удоволствие. Писмените материали можем да разгледаме през следващите дни – не бихме искали да Ви отклоняваме от Вашата работа, зная, скъпи колега, как стоят нещата в нашия бранш, няма спиране, а освен това и тези визити...

ПОЛКОВНИКА: Дума да не става, господин професор, аз и всичките ни служители сме изцяло на Ваше разположение. Впрочем последната акция по прочистване проведохме миналата седмица и преди да започне новата...

АДЮТАНТА: Последният опит за атентат срещу нашия президент...

ПРОФЕСОРА (*с много сериозно изражение*): Хм, хм...

ДОЦЕНТКАТА (*става от мястото си*): Това е ужасно – подстрекатели на размирици има навсякъде и те са все едни и същи...

ПОЛКОВНИКА: Така е, мадам.

Всички са готови за тръгване. Доцентката подава за довиждане ръка на Секретарката, която отново прави реверанс, но Професорът от-

ново дърпа ръката ѝ. Адютантът взима със себе си бутилката и чашите. Професорът забелязва това.

ПРОФЕСОРА: Не е нужно да го правите...

ПОЛКОВНИКА: Няма лошо! Ще ни дойде добре, господин професоре...

АДЮТАНТА (*скришом към Полковника*): Нещо по-силно?

ПОЛКОВНИКА: Не сега!

Правейки си взаимно път на вратата, напускат кабинета. Полковникът и Адютантът почти дискретно си проверяват пистолетите.

II.

Лабораторията на изследователския отдел. Отпред има дълга лабораторна маса. Един или два стола. Някакви апарати, кабели и други подобни неща. Или отпред, или пред задната стена са поставени няколко сандъка, така че, когато се отворят или осветят (би било добре да са стъклени), да може да се види добре съдържанието им и от последните редове. Отзад на стената е закачен един шкаф с размери 100 x 30 сантиметра.

Влизат Полковникът, експертите и Адютантът, който старателно затваря вратата и слага резето.

ПОЛКОВНИКА: Както имахте възможност да видите в останалите отдели, ние работим с най-модерни методи, които впрочем са добре познати и у вас.

ПРОФЕСОРА (*с израз на изненада и одобрение*): Наистина – това оборудване...

ДОЦЕНТКАТА: И ние бихме искали да имаме такова у нас! Но нали знаете, финансите...

ПОЛКОВНИКА: Нашият президент не жали средства, за да осигури най-доброто оборудване за нашето ведомство и съответно – за нашия институт. Впрочем това е в най-висока степен в интерес на нашата държава. Последните събития показват, че противозаконните елементи не само устройват най-гнусни посегателства, но получават помощ и материално оборудване от чужбина. Обаче нашият президент разкри навреме тези нелегални дейности и взе съответните мерки.

АДЮТАНТА: Нашето ведомство получава половината от държавния бюджет!

ДОЦЕНТКАТА: Много бихме се радвали да се запознаем с Вашия президент – тази велика личност в борбата за защита на свободния свят...

Професорът ѝ прави знак да мълчи.

ПОЛКОВНИКА (*с тон, от който личи, че темата му е неприятна*): За съжаление, мадам, поради активизирането на бунтовническите елементи са необходими определени мерки за сигурност, от които не може да се прави изключение – добруването на страната ни зависи от живота и здравето на един-единствен мъж – нашия президент! (*Това казва с тон на военен.*)

ПРОФЕСОРА: Разбира се, естествено, напълно го съзнаваме.

ПОЛКОВНИКА: Ако позволите, ще наредя да подготвят за демонстрация експонатите в тази лаборатория...

Професорът с поклон изразява съгласие. Полковникът излиза през другата врата. Адютантът се оттегля назад.

ПРОФЕСОРА (*с настойчив тон шепне на доцентката*): Госпожо доцент, запомнете, че не трябва да се ръкувате с тях – ние сме за тях понижша раса и биха приели това за ритуално опетняване...

ДОЦЕНТКАТА (*извинително*): Знам, но аз винаги...

ПРОФЕСОРА: И не питайте постоянно за президента, знам аз, той е велика личност –

ДОЦЕНТКАТА: Аз с такова нетърпение очаквах... Знаете ли, от дете имам хоби да събирам автографи, затова си купих и снимката му. (*Изважда я.*) Ето я...

ПРОФЕСОРА (*прекъсва я*): Но на тях не им харесва, когато някакви чужди хора разпитват за тях, нали знаете за атентатите, през последните две години са разкрили цели осемнайсет конспирации и няколко пъти в тях е имало и европейци.

ДОЦЕНТКАТА: Аз знам, но вече имам автограф от Дювалие, Сомоса и даже от Сомбе, затова си помислих, че и този...

Професорът рязко маха с ръка, Полковникът вече се връща.

ПОЛКОВНИКА: Всичко е уредено. (*Включва ярко осветление.*) Тука, моля...

ПРОФЕСОРА: Да...

ПОЛКОВНИКА (*пристъпва към масата, взима показалката, след него идват експертите, Полковникът разгорещено, ядосано*): Защо не е изчистено тука?! (*Взема от масата мъжки гениталии и част от крак, завира ги в лицето на Адютанта и ги захвърля в ъгъла, Адютантът ги събира и ги хвърля в коша за боклук; Професорът и Доцентката са стъписани.*) Ще разкрием веднага тоя саботаж! Противодържав-

ните елементи, за съжаление, проникват и в най-висшите централи, за да дискредитират нашата държава пред чужденците. При последното посещение на американската делегация някой беше подхвърлил пред нас на пътя трупа на американския аташе, който беше изчезнал преди време, и всичко това, за да се всее смут в отношенията между двете страни, което обаче не се случи. Споменатият аташе, както разбрахме впоследствие, е бил съучастник на бунтовниците и се оставил да бъде използван от своите другари за това позорно дело, но естествено, се провали.

ПРОФЕСОРА: Наистина неприятна история.

ПОЛКОВНИКА: Напротив. Както вече Ви казах, сметките им излязоха криви. Резултатът беше такъв, че приятелските велики сили направиха старателна проверка на кадрите в своите представителства и оттогава ние по тая линия имаме по-малко работа.

ПРОФЕСОРА (*не се въздържа*): Имаше обаче, ако добре си спомням, някакви протести...

ПОЛКОВНИКА: От необмисленост. Не беше нужно да реагираме на това.

ДОЦЕНТКАТА (*за да намали смущението*): Ами случва се така понякога, това не може да се избегне дори когато са налице най-добри намерения. Ние миналата година също погрешка задържахме за два дни един чуждестранен гражданин...

ПРОФЕСОРА (*прокашля се*): Значи, искахте да...

ПОЛКОВНИКА: Точно така, господин професоре. Това, което видяхте досега, са обикновени методи на работа с арестант. Нашето оборудване наистина е (*Навежда се към Доцентката и Професора.*) много модерно, но всъщност техниката на разпита, съответните манипулации и процедури, ползваните апарати и трикове са същите като вашите. (*Полковникът започва да употребява от време на време жаргон и постепенно тонът и жестикулациите му към експертите стават неучтиви.*) Както знаете обаче от самата практика, тези методи са успешни само в 80% при криминалните престъпници, а при политическите – дори само в 50%. Това вече е лошо.

Професорът и Доцентката кимат глава в знак на съгласие.

АДЮТАНТА: Нерядко се случва така, че задържаният се отказва от вече подписаните собственоръчно от него показания веднага след като спираме да работим върху него. И макар че пред съда още дава показания според протокола, ако не е осъден на смърт, често по време на на-

казанието използва свободното си време в килията да пише на някакви хвърчащи листчета спомени и разни други непристойни неща, с които се отказва от собствените си признания, и тия недостойни писания не-легално стават публично достояние. Или ако пък се стигне до такова злощастие да се промени политическа обстановка и въпросният субект се озовава на свобода, той прави изявления, дава интервюта, отново пише и т.н., че неговите самопризнания били, както се казва, изтръгнати насила.

ПОЛКОВНИКА: В това е тъжното на нашата работа.

ПРОФЕСОРА: Наистина, наистина!

ПОЛКОВНИКА: На всичкото отгоре тук действа корелацията между тежестта на престъплението и откровеността на самопризнанията: колкото е по-тежко престъплението – каквито са например всички политически престъпления, толкова по-нисък е процентът на откровените и пълни самопризнания.

ДОЦЕНТКАТА: Дори когато задържаният е много наясно с протокола, няма да получите от него откровени признания. Сигурни сте, че той ви лъже, като отрича вината си, че прикрива други хора, че просто знае, но няма да каже.

ПОЛКОВНИКА: Така е, мила госпожо. За успешната работа на нашите органи няма нищо по-важно от това, арестантът да сътрудничи всеотдайно и искрено. За съжаление обаче, тривиалният начин на работа с арестанта не дава гаранция за това.

ПРОФЕСОРА (*усмихва се*): Значи, до определена степен могат да се използват също и нетривиални средства – няколко дена без вода, малко гимнастика – това обаче някак си във Вашия отдел не го видях...

ПОЛКОВНИКА: Предимствата на нашия изследователски отдел пред досегашните начини на работа са в това, че успяхме напълно да елиминираме недостатъците в характера на политическите затворници, които им пречеха да ни сътрудничат искрено.

ПРОФЕСОРА (*с известно съмнение*): Хмм...

ПОЛКОВНИКА: През последните две години получихме пълни показания в 99% от случаите.

ДОЦЕНТКАТА: В нашия институт тази Ваша информация събуди изключителен интерес...

АДЮТАНТА: Останалият 1% от арестантите не доживяха края на следствието.

ПОЛКОВНИКА: При определена част от задържаните показанията нямат никакво значение. Директно им се изпълняват присъдите. Те нямат важна роля нито в публичен процес, нито в уличаването на някого друго. За такива въобще не ни е грижа.

Професорът кима в съгласие глава.

ПОЛКОВНИКА: Другата част от задържаните делим, както е известно, на такива, които знаят нещо, и на такива, които има какво да кажат.

ПРОФЕСОРА: Правилно.

ПОЛКОВНИКА: Що се отнася до методите на работа с арестанта, и в двата случая е от първостепенно значение задържаният да доживее изпълнението на задачата си – или да каже всичко, което знае, или благодарно да изложи с думи това, което трябва.

ПРОФЕСОРА: Точно така!

ПОЛКОВНИКА: Може да се каже, че цялата история на човечеството е търсила успешно решаване на този проблем.

ПРОФЕСОРА: От самото начало на цивилизацията.

ПОЛКОВНИКА: Историческите изследвания по този въпрос са ми слабост и съм щастлив, че днес в нашия скромнен дом мога да приветствам именно Вас, господин професор, чието изследване по история на методите за мъчения е за нас един неизчерпаем източник на знания.

ПРОФЕСОРА (*поласкан*): Надценявате ме, скъпи колега...

ДОЦЕНТКАТА (*скришом към професора*): Виждате ли колко ни уважават...

ПОЛКОВНИКА: За съжаление, традиционните методи, които са били прилагани чак до трийсетте години на нашия век, не са много надеждни, без значение от коя гледна точка ги разглеждаме. Примерно през древността и Средновековието у вас практиката, ако позволите, е била много примитивна. Изгаряне, чупене на костите, изваждане на очите и т.н. – с това не можете да постигнете нужните резултати.

ДОЦЕНТКАТА: Арестантите вероятно с времето стават все по-корави и по-цинични.

АДЮТАНТА: Напълно сте права, мила госпожо.

ПОЛКОВНИКА: Освен споменатия вече цинизъм на разпитваните, основен недостатък на тези методи е, че не може да се прилагат достатъчно дълго време, ако не искаме да застрашим живота на арестанта. Това се отнася и до по-прогресивните методи, като солената диета, пос-

тите, принудителното будуване и други подобни, които се сблъскват с изключително ниския праг на издръжливост на човешкия организъм.

ПРОФЕСОРА: Съвременността обаче ни предлага нови средства...

ПОЛКОВНИКА: Разбира се.

АДЮТАНТА: Обаче медикаментозното поддържане на организма и витаминовата терапия всъщност само за кратко удължават възможността за прилагане на процедурите, но нищо повече.

ПОЛКОВНИКА: Ние проучваме тези въпроси много усърдно и вече имаме опит с неколкостотин случая. Стигнахме до заключението, че традиционните методи имат по-скоро само наказателна функция, но за целите на самото следствие са твърде неблагонадеждни. Разбира се, когато отпаднат инвестиционните аспекти, защото сме постигнали целта или защото сме били принудени са сложим кръст на разпитвания – което при традиционните методи се случва много по-често, процедурата може да бъде продължена, но тогава има вече единствено наказателна стойност. В такъв случай препоръчваме да се прибегне към неизчерпаемо многообразната традиция на старата китайска школа и да се подготви подходяща документация. Така проваленият случай ще ни върши работа поне като демонстрация пред следващите арестанти, за които това има възпитателен ефект. (*Обръща се към Адютанта.*) Кино!

Изключват силната светлина, започва прожекция на филм. Ако не е възможно да се осигури съответен филм, същият ефект може да се постигне и с инсценирана прожекция.

АДЮТАНТА (*дава разяснения към филма*): Изваждане на очи. Детайл.

ПОЛКОВНИКА: Естествено, филмът е озвучен, но вдига ужасен шум. *Професорът се прокашля.*

АДЮТАНТА: Това е, разбира се, само отделна процедура, която се прилага едновременно и на други. Изваждане на нокти и зъби.

ПОЛКОВНИКА: Най-важното е, както сигурно забелязвате, да се действа много бавно.

ДОЦЕНТКАТА (*много притеснена*): Естествено...

АДЮТАНТА: Чупене на кости. Главата е стегната в обръч.

ПОЛКОВНИКА: Старият, познат, но до ден днешен високо ценен метод! Филмът, разбира се, е доста съкратен – избрани са само кадри от архивните материали, за да покажем инструктивното въздействие на подобни картини. А сега нещо по-интересно. –

АДЮТАНТА: Плъх в корема.

ПОЛКОВНИКА (*забелязвайки, че на Доцентката и на Професора им прилошава, бързо сипва от бутилката, но без да отмества погледа си от екрана*): Малко да се освежим! Наздраве!

Професорът отпива от чашката, без да казва нищо.

ДОЦЕНТКАТА (*с немощен глас*): Наздраве!

АДЮТАНТА: Плъхът след четиринадесетдневно гладуване, храбрият мъжкар, веднага след като бил сложен в клетката върху корема, както виждате, започва да си върши работата. Забележително е колко е лакомо това животно. Нарочно направихме този експеримент с него неколкократно.

ПОЛКОВНИКА (*към Доцентката и Професора*): При нашите климатични условия, както са казвали някога колониалистите, трябва да имате в стомаха си постоянно поне един пръст алкохол...

АДЮТАНТА: Вече е в дванадесетопръстника! Арестантът вече е обядвал, както виждате, химусът изтича навън...

ПОЛКОВНИКА: Направо блика, арестантът вероятно е страдал от метеоризъм.

АДЮТАНТА: Дори резките движения на арестанта няма да попречат на животното да се наяде.

ПОЛКОВНИКА: Инстинктът за прехрана при живите същества е посилен дори от сексуалния.

АДЮТАНТА: В едър кадър...

ПОЛКОВНИКА: Това, че толкова силно реве и се мята, въпреки че черният му дроб е разкъсан и коремната аорта е прегризана, е, защото му сложихме инжекция със силен стимулант...

АДЮТАНТА: Край на този кадър. Сега следва смърт от хиляда ножа.

Доцентката извиква от ужас и закрива очите си.

ПОЛКОВНИКА (*сипва в чашата ѝ, но не спира да гледа филма*): Това е гвоздеят на нашата специалност! Тук виждате само резултата. Нащърбеното парче месо с очни ябълки, набодени на клечки, или каквото е останало от него може да живее в този вид още 48 часа. Самата операция обаче изисква майсторлък! Нейното провеждане трае няколко дни, а може да отнеме дори и цяла седмица. Необходимо е да се приложат специални умения, за да се запазят функциите на основните органи и на кръвоносната система, та пациентът да не издъхне внезапно. Забележете изкусната обработка на гръдния кош – между другото, ако не се лъжа, в този случай става въпрос за млада жена...

АДЮТАНТА: Да.

ПОЛКОВНИКА: Не бива да се възпрепятства достъпът на въздуха до белите дробове. Затова пък сърдечната област можете да наблюдавате съвсем ясно.

АДЮТАНТА: Екземплярът беше стимулиран през цялото време със силни инжекции.

ПОЛКОВНИКА: Цялата тая работа обаче излиза много скъпо и победните райони не могат да си позволят такива разходи – виждате, че арестантът се намира в изцяло стерилна среда, предварително е необходимо да се направи система от куки, на които да се окачи за ставите, за да не се изсипе.

АДЮТАНТА: Но най-важното според мене е, че задържаният до самия край може да отговаря на нашите въпроси как се чувства и т.н., може да поиска вода, храна, даже и да пуши. Както виждате, той тъкмо говори. Да пусна ли звука?

ПРОФЕСОРА (*бързо*): Не! (*Но Адютантът пуска звука.*)

ГЛАСОВЕТЕ ОТ ФИЛМА

Как сте?

Зле...

Искате ли вода?

Да...

ДОЦЕНТКАТА: Филмът дълъг ли е?

ПОЛКОВНИКА: Мисля, че има още много.

АДЮТАНТА: Сега следват водните капки!

ДОЦЕНТКАТА: Не, не е нужно...

ПОЛКОВНИКА: Това е нещо страхотно! Продължава много време – до самия край! Много бих искал да Ви...

ПРОФЕСОРА: Мисля, че наистина не е нужно. Това, което вече видяхме, ни дава доста ясна представа за назидателното и възпитателното въздействие на този документален материал.

ПОЛКОВНИКА (*маха с ръка на Адютанта да спре филма; отново се пуска ярка светлина; към Доцентката*): Имаме си тука още някои уникални кадри. Войници в партизанско село. Разпит на жените. Най-напред ги изнасилват. После убиват по-големите им деца. После разбиват бебетата о главите на майките им. Но това наистина е само документален филм без каквато и да е възпитателна стойност, както вече установихме.

(*Ядосва се.*) Нито една от тези кучки не призна вината си и когато пускаме филма на други, ги впечатлява само това, че ония реват и се молят.

ПРОФЕСОРА (*едва се взема в ръце*): Чух, че тези методи са се оказали неефикасни, но въпреки това продължават да се прилагат.

ПОЛКОВНИКА: Това е вече само за развлечение на войниците, когато им се иска, нас това вече не ни интересува.

АДЮТАНТА: Между другото, именно този опит откри пътя към следващите ни проучвания, които най-накрая ни донесоха големи успехи!

ПОЛКОВНИКА: Естествено, при всичките тези случаи на човек му става мъчно, понеже, както казах, не успяват да убедят арестанта да ни сътрудничи безрезервно. А ако Ви трябва неосакатен свидетел, то трябва въобще да се въздържате от такива процедури!

ПРОФЕСОРА: Да, да, това е всеизвестна беда, която притеснява всички.

ПОЛКОВНИКА: Сигурно разбирате, че това се отнася и до модерните методи, доведени до съвършенство от генерал Масю в Алжир, като например електрически ток в комбинация с водна тръба и бавна деструкция на половите органи...

Професорът със сериозно изражение кима в знак на съгласие.

ПОЛКОВНИКА: Да не говорим за тоталното ни разочарование от примитивните методи, които прилагаша у вас (*Покланяйки се.*) по време на войната в концентрационните лагери.

АДЮТАНТА: Германците и особено японците впрочем имат голям принос в обогатяването на теорията и практиката...

ПОЛКОВНИКА: Като например добре познатите „Крака във водата“ или „Изушени крака“.

ПРОФЕСОРА: „Въртележка“, „Сляпа баба“. (*Кима с глава.*)

ПОЛКОВНИКА: И така нататък...

АДЮТАНТА: ...макар че положителните резултати се повишили с около 10%...

ПОЛКОВНИКА: ...с оглед на тогавашните нужди това не е било малко... (*Ядосано.*) Но ние днес трябва да имаме 100% успех – непрестанната конспирация срещу нашия президент не ни позволява да се задоволяваме с по-ниски резултати!

АДЮТАНТА (*бързо към Доцентката*): Къде искахте да видите нашия брат президент?

ДОЦЕНТКАТА (*изненадано, но бързо*): В двореца, в градината...

АДЮТАНТА: Виж ти! Къде трябваше да го чакате?

ДОЦЕНТКАТА: До басейна.

АДЮТАНТА (*силно недоверчиво*): До басейна ли?

ДОЦЕНТКАТА: Скрита в храста, докато охраната провери терена и той остане сам...

АДЮТАНТА: Понеже той винаги се разхожда сам...

ДОЦЕНТКАТА: Да, страшно сложно е, но просто си помислих, че може и да стане – много бих се радвала да го...

ПОЛКОВНИКА: Естествено, естествено, ето нещо за отскок, колеги, ако мога така да се обръщам към Вас (*Сипва им и им пъха чашите в ръцете.*)

ПРОФЕСОРА: Prost!

ПОЛКОВНИКА: Prost! За единственото наистина качествено подобрене принос имат Ягода и Ежов¹ – както знаете, отлични експерти, които са ни завещали на нас, потомците, безценен урожай на ползотворния живот. В някои отношения резултатите им до този момент са направо непостижими.

ПРОФЕСОРА: Точно така, и постигнатата от тях стиковка с прокуратурата – на това, за съжаление, ние не можем да разчитаме винаги и навсякъде.

ПОЛКОВНИКА: Прав сте, за съжаление, особено в някои страни. Слава богу, нашият президент е просветен.

АДЮТАНТА: Най-просветеният...

ПОЛКОВНИКА: ...да, истински държавник на днешното време.

ДОЦЕНТКАТА: Виждате ли, именно затова исках да...

ПОЛКОВНИКА (*бащински към нея*): Всичко знаем, милостива госпожо, не е нужно да ни се извинявате, това желание е напълно разбираемо – кой не би мечтал за това, естествено, съветският метод е подходящ само за част от нашите случаи: когато е нужно нещо да се заяви публично или да се свидетелства срещу определени лица. Именно заради това съветският метод е основан на дълбок хуманизъм. Психологическият натиск върху арестанта в комбинация от бой, страх, дисциплиниращи изпитания, любезност, обнадеждаване и етични договори – всичко това нанася поражения върху мозъчната кора – за по-голям

---

¹ Генрих Гр. Ягода и Николай И. Ежов – назначени от Сталин да провеждат арести и екзекуции. За г. нар. ежовщина вж. бел. 3 на стр. 135. – Б. ред.

колорит използвам, както виждате, терминологията на И. П. Павлов – и арестантът губи своята самоличност, а при подходяща комбинация от халюциногени, транквиланти и опиати той губи като цяло човешката си същност и става говедо, на което му е все тая. И това е целта.

ПРОФЕСОРА (*повтаря като хипнотизиран*): И това е целта...

ПОЛКОВНИКА: И няма от какво да страда.

ПРОФЕСОРА: Няма от какво да страда...

ПОЛКОВНИКА: И за какво да страда. И да го ритнеш в топките, нищо не усеща...

ПРОФЕСОРА: Нищо не усеща...

ПОЛКОВНИКА: Защото не е човек. Само ще закрепси. А това е рефлекс.

ПРОФЕСОРА: Да.

ПОЛКОВНИКА: Да!

АДЮТАНТА: Така е.

ПРОФЕСОРА: Да, така е...

АДЮТАНТА: Все пак в концлагерите все още са приличали на хора. Това е било ужасен провал, но пък е било забавно.

ПОЛКОВНИКА: Това е важно.

АДЮТАНТА: Защото, ако компетентният орган иска да направи арестанта свой сътрудник, то той трябва да е поне още малко човек, а не шибан добитък.

ПРОФЕСОРА: Шибан добитък...

ПОЛКОВНИКА: Говедо!

АДЮТАНТА: Прасе!

ПОЛКОВНИКА: Купчина тор!!

АДЮТАНТА: Говно!!

ПОЛКОВНИКА: Вонящо размазано лайно!!!

АДЮТАНТА: Гадна повърня!!!

ПОЛКОВНИКА: В такъв случай арестантът не става за истински сътрудник. Това го научих от практиката и мога веднага отлично да разпозна кога е допусната грешка и арестантът се е превърнал в добитък – после все едно говориш на стената. Отговаря, макар не със същите думи, но в същия смисъл, който чува от вас, защото той самият вече никакви

собствени мисли няма и никога повече няма да има, и така нищо друго не остава, освен да бъде разстрелян.

ПРОФЕСОРА (*притеснено*): Това потвърждава собствените ми теоретични познания...

ПОЛКОВНИКА: Господин колега, не се правете, че нямате също и практически познания – на нас не ни харесва особено, когато всички се правят, все едно тези неща ги прилагаме в практиката само ние...

АДЮТАНТА: Това е такова лицемерие – по човешки недостойно!

ПРОФЕСОРА: Разбира се!

ПОЛКОВНИКА: „Читателю притворен, мой двойник, братко мой!“² – Ах, без поезия светът не би бил същият!

ПРОФЕСОРА: Със сигурност!

ПОЛКОВНИКА: Искях просто да кажа, че и съветският метод също има свои граници. Категоричен съм, че когато наистина искате да научите нещо полезно от задържания, трябва да постъпвате по друг начин.

ПРОФЕСОРА: За това става дума...

ПОЛКОВНИКА: Да.

ПРОФЕСОРА: Казахте, че сте постигнали 99% резултати...

АДЮТАНТА: Един процент от тях окапаха.

ПРОФЕСОРА: Заради тия възпитателни филми?

ПОЛКОВНИКА: Възпитателните филми действително много ни помогнаха. Преди три години обаче, преди да изработим нашия върховен – абсолютно и непостижимо върховен...

АДЮТАНТА: ...да – метод, преди това при политическите арестанти постигахме успешно сътрудничество в 75% от случаите, и то благодарение на комбинацията от старите методи и възпитателните филми.

ПОЛКОВНИКА: Но все оставаха едни 25 процента! 25 процента!!! Президентът с пълно право виждаше в това тотален провал!

АДЮТАНТА: Имахме една мащабна научноизследователска програма...

ПОЛКОВНИКА: ...вие видяхте сега само фрагмент от нея!

АДЮТАНТА: ...повикахме най-добрите психолози и хирурзи...

ПОЛКОВНИКА: ...но все оставаха 25 процента шибаняци, които не проговаряха и предпочитаха да пукнат! Това е най-ужасяващото позна-

² Цитатът е от стихотворението на Шарл Бодлер *Към читателя*, включено в *Цветя на злото*. – Б. пр.

ние, това е най-потресаващото познание за човешкото безсилие, когато трябва да се преживеят случаите, в които мъченията завършват със смърт!!!

Пауза.

АДЮТАНТА: А тия шибаняци знаят, че ще умрат, и затова нищо не казват. И когато започнете да прилагате разни процедури, тия смотаняци пресмятат колко още може да продължи всичко това, калкулират до минута, все едно ви гледат часовника.

ПОЛКОВНИКА (*загрижено*): Да, да!

ПРОФЕСОРА: И когато правите така, че да не пукнат, на тях им става навик.

ПОЛКОВНИКА (*с разбиране*): Имате същите проблеми като нас. Ръководството не Ви вярва, че от тях нищо не можете да получите, и Вие почвате с тия негодници да следвате протокола, и те за всяко нещо казват, че е истина. Но няма ли да Ви гризе съвестта?

ПРОФЕСОРА: Животът е труден...

ДОЦЕНТКАТА: А ние си мислехме, че щом ни пращат при вас, значи, че сте открили нещо ново...

Пауза.

ПОЛКОВНИКА: Може и да сме открили! (*Пауза.*)

Когато нещата са такива, каквито са, остава само едно-единствено решение: да се открие една дълготрайна процедура, от която човек не може да се отърве, тоест такава, която не води до смърт. Във всеки случай не по-рано от няколко години. При която краят не идва и с която не може да се свикне.

АДЮТАНТА: Нещо такова, както са си представяли ада в миналото...

ПОЛКОВНИКА: Нещо подобно.

ПРОФЕСОРА: Това ми изглежда невъзможно...

АДЮТАНТА: Вие сам ще се убедите в това. (*Отива при сандъците, но Полковникът го спира.*)

ПОЛКОВНИКА: Още малко! При всичките досегашни видове процедури арестантът е знаел, че скоро ще се отърве от мъчението и ще умре. И тогава някои от тях, особено най-жизнените, лесно издържат.

ПРОФЕСОРА И ДОЦЕНТКАТА (*загрижено кимат в знак на съгласие*): Да!

ПОЛКОВНИКА: От първия момент, когато почвате да ги въртите, те с нетърпение очакват края.

ПРОФЕСОРЪТ И ДОЦЕНТКАТА: Да...

ПОЛКОВНИКА: Те знаят, че не може да се повишава интензивността на процедурата, за да не настъпи бързо края. Другата възможност е процедурата да се смекчи до определена степен, но пък може да се свикне с нея и да се въртим в кръг дълги години. Именно това е била причината за провала на концлагерите – от наша гледна точка.

ПРОФЕСОРА И ДОЦЕНТКАТА: Да...

ПОЛКОВНИКА: Човекът е див звяр – може да си направи свое гнезденце даже в най-ужасните условия, намира си удоволствия и си прави свой изкуствен рай.

ПРОФЕСОРА: Да.

ПОЛКОВНИКА: Докато може да шава, да дрънка с другите затворници, да си удря по някоя и друга чекия, да зяпа наоколо или даже да прави нещо, му е през оная работа за цялото разследване и такъв човек е безсмислено да бъде превъзпитаван.

ДОЦЕНТКАТА: Но в такъв случай нищо не може да се направи.

ПОЛКОВНИКА (*отривисто и с победоносен тон*): Има начин да го лишим от способността да живее, да направим невъзможна принадлежността му към живота, и въпреки всичко той да остане жив години, години, години! Колкото човекът е по-жизнен, по-силен и по-млад, толкова по-бързо ще се срина пред една такава перспектива.

ПРОФЕСОРА: Аз май не разбирам добре – имате предвид нещо като доживотна тъмница...?

ПОЛКОВНИКА: Пфу, там се търкаля от кълка на кълка, играе си на пръсти, подсвирква си, мастурбира, от време на време чува надзирателя, проявите му на живот са всъщност ограничени, но не са изцяло отнети и той дори може да си въобразява, че ще стане чудо и на стари години ще го пуснат от затвора и той отново ще може да живее като другите хора. И тази надежда, макар да е абсурдна, не може да бъде изкоренена. Нямам предвид доживотна тъмница. Ето това имам предвид!

Още преди това е направил знак на Адютанта, който сега демонстрира съдържанието на един или на два от сандъците. Ярка светлина е насочена върху съдържанието на сандъка. Там има човешки труп без крайници и без гениталии, главата е скалпирана и е без нос, уши и т.н. Доцентката и Професорът са ужасени и надават вик.

ДОЦЕНТКАТА: Какво е това?

АДЮТАНТА (*прочита табелката на сандъка*): Професор Охуру, 42 г., сътрудничил е на партизаните.

ПОЛКОВНИКА (*демонстрира с показалката*): Очите са извадени, тъпанчетата в ушите са спукани, субектът е лишен от органа на обонянето, езикът е отрязан, всичките четири крайника са ампутирани и е извършена кастрация. Не му остава нищо друго освен да размишлява за живота. Трябва до го обръщаме, за да не загние. Той е обаче старателно обгрижван и добре хранен. Ще издържи, както ни уверяват специалистите, поне още 15 години.

ДОЦЕНТКАТА: Това е ужасно, то е по-лошо от най-ужасяващата смърт...

ПОЛКОВНИКА: Правилно, точно за това става въпрос.

ПРОФЕСОРА: Но това е невъзможно – имам предвид от медицинска гледна точка.

АДЮТАНТА: Операцията, която води до това състояние, трае няколко месеца, понякога даже повече от година. Проблемът на хирурзите е единствено в приспособяването на кръвообращението след ампутацията на всички крайници. Отрязваме ги последователно, за да не изтече всичката кръв на обекта. Другите операции от гледна точка на медицината са банални.

ПОЛКОВНИКА: Трябва да призная обаче, че този метод е изработен най-напред от нашите отвъдокеански приятели, но на тях не им се иска да го прилагат върху своите хора, докато за цветнокожите не им пука, и така ни го предоставиха да го прилагаме за практически цели. От няколко години сами идват при нас да изучават нашите резултати.

ДОЦЕНТКАТА: Откога е така?...

АДЮТАНТА: Повече от две години, колежке. (*Вече говори на експертите все по-дръзко.*)

ПРОФЕСОРА: Но впрочем, щом са премахнати всички сетивни органи и крайниците, субектът през повечето време спи...

ПОЛКОВНИКА: И по тоя начин да се измъкне – това ли искате да кажете? И това предвидихме. В сандъка са инсталирани устройства, които го държат буден по шестнадесет часа на ден. Той е поливан с вряла или с ледена вода, пробождан е на различни места по тялото с игли с различни размери и на различна дълбочина. Пускаме му там мравки или бълхи и т.н. Върху него периодично биват извършвани различни хирургични операции. Понеже усещането за болка е единственото,

което му е останало, освен храносмилането. Но най-добър от всичко се оказа обикновеният сърбящ прах. Моля (*Към Адютанта.*), покажете на колегите...

Адютантът сипва прах върху трупа в сандъка, трупът след малко започва да трепери, да върти глава и да стене.

ПОЛКОВНИКА: Както виждате, реагира добре, не е болен. Мерим му и температурата.

ДОЦЕНТКАТА: Какво ли си мисли...?

ПРОФЕСОРА: Това никога вече няма да разберем, може и да халюцинира, може би е полудял – това би било най-доброто...

ПОЛКОВНИКА: Така ли смятате? Вие сам можете да проверите.

ПРОФЕСОРА: Как така?!

АДЮТАНТА: На някои екземпляри им оставихме езика с експериментална цел, а на двама от тях даже езика и слуха. Можем да разговаряме с тях и техните показания след това биват подробно анализирани от нашите психолози. Този опит впоследствие прилагаме върху другите.

ДОЦЕНТКАТА: Тук има още други такива?!

АДЮТАНТА: Естествено, колежке, със сигурност ето това ще представлява интерес за Вас.

ДОЦЕНТКАТА: Ах, не!

(Но Адютантът по заповед на Полковника отваря другия сандък.)

АДЮТАНТА (*чете табелката*): Къртис, 23 г., участие в конспирация.

ПРОФЕСОРА: Европейка...

ПОЛКОВНИКА: Да не сте мислили, колега, че не действа върху европейци? Можете да я чуете. За съжаление, тя нас не ни чува, но вече разбира командите да говори. (*Адютантът я блъска по главата.*)

ГЛАСЪТ

Не спя... (*Адютантът отново я блъска.*)

ГЛАСЪТ

Не спя!

ПОЛКОВНИКА: По-силно! (*Адютантът я блъска по-силно.*)

ГЛАСЪТ

О, не! О, не! О, не! (*Адютантът я блъска по-силно.*)

ГЛАСЪТ

Помня всичко... Вчера имаше овесена каша, после – щипещ прах...

ПОЛКОВНИКА (*със задоволство*): Моля...

ГЛАСА: Сутринта имаше чай... след това имах стомашна промивка... сега ще има обяд, спомням си, че бях разпитвана заради участие в конспирация, вече казах всичко, всичко Ви казах, не е нужно да ме държите повече жива, моля Ви много, моля...

ПОЛКОВНИКА: Съвсем млада, физически и психически здрава девойка. Има акъл и страхотна памет, представете си – кучката се сети за всички латински думи, които преди това не е знаела така добре. Докторите дори казват, че съставя съвсем прилични изречения. Ами все пак си има някакво забавление, но май не се радва много на този факт.

ДОЦЕНТКАТА: Това е ужасно...

ПОЛКОВНИКА: Днес ни е напълно достатъчно само да направим обикновена демонстрация на екземплярите, за да проговори дори и най-заклетият враг. И ако си мисли, че ние само си губим времето с празни приказки и продължава да саботира сътрудничеството, ние просто започваме.

АДЮТАНТА: Започваме с ляв крак, после дясна ръка, десен крак, лява ръка.

ПОЛКОВНИКА: Обикновено не се стига чак дотам. Вижда, че намеренията ни са сериозни, и омеква.

ДОЦЕНТКАТА: Защо тогава имате тук толкова много от тях?

АДЮТАНТА: Естествено, заради експеримента, а освен това имаме нужда от достатъчно количество експонати за демонстрация пред арестантите.

ПРОФЕСОРА: Не е за вярване, но започвам да се убеждавам, че методът работи съвършено...

АДЮТАНТА: Не се съмнявайте в това.

ПОЛКОВНИКА (*много сърдечно*): И сега ни кажете, госпожо доцент, кой Ви е възложил да убиете нашия президент.

АДЮТАНТА (*сега говори много грубо*): Ааа?

ПРОФЕСОРА: Това сигурно е някаква шега, колеги...

АДЮТАНТА: Изобщо не е. Имаме си своите инструкции. Вие сега мълчете, отговаряйте само това, за което ви питат!

ПРОФЕСОРА: Ама, господин полковник!

ПОЛКОВНИКА (*сипва в чашата и я подава на Професора – той решително отказва*): Само кротко...

АДЮТАНТА: Откога и с кого сте в контакт?

ПРОФЕСОРА: Полковник!!

(Полковникът отново му подава чашата и той я изпива.)

ДОЦЕНТКАТА: Това е грешка, това са измислици...

АДЮТАНТА: Грешка ли? Ето, вече направихте половин признание. Разбира се, че направихте грешка да се забъркате в тази акция...

ДОЦЕНТКАТА: Ама не това...

ПРОФЕСОРА: Господа!

ПОЛКОВНИКА: Кротко, господин професоре.

ПРОФЕСОРА: Ние сме чужди граждани... ние сме изпратена делегация... тези отвратителни шеги... ако наистина си го мислите сериозно... нашият посланик...

ДОЦЕНТКАТА: ...нашето правителство...

АДЮТАНТА: Ние поддържаме с него редовни контакти. Вашето правителство няма да има интерес да прикрива противодържавни престъпници, които да му навлекат сериозни външнополитически неприятности.

ДОЦЕНТКАТА: Вие сте луд!

ПОЛКОВНИКА *(подава ѝ чашка – Доцентката отказва):* Само кротко!

ПРОФЕСОРА: Това е не само абсурдно, то е просташко! Ще Ви струва скъпо!

АДЮТАНТА: Кога разговаряхте с доктор Мната?

ДОЦЕНТКАТА: Всеки ден – нали той работи в нашия институт. Що за нелепост...

АДЮТАНТА: Доктор Мната даде показания по време на разпита, че Ви е посветил в подготвяната акция и че сте избрана да извършите най-тежкото престъпление срещу държавата.

ДОЦЕНТКАТА: За бога! Това е лудост! Мната не може да бъде тука!

ПОЛКОВНИКА *(подава ѝ чашата – Доцентката я изпива):* Той е тук, мога да Ви заведа до леглото му. *(Доцентката изкрещява от ужас.)*

ПОЛКОВНИКА: Кротко, моля, кротко. Всичко може да се уреди по културен начин, ние сме образовани хора, госпожо доцент...

ПРОФЕСОРА: Какво искате?

АДЮТАНТА: Пълни признания. Сътрудничеството на задържания с органите на реда е в основата на нашата работа.

ПРОФЕСОРА: Признания за какво?

ПОЛКОВНИКА: За пряко участие в подготовката на убийството на нашия президент.

ПРОФЕСОРА: Вие сериозно ли го мислите... това не е вярно... и Вие го знаете. За какво Ви е целият този цирк!?

ПОЛКОВНИКА: Знаем си ние за какво ни е. Ще признаете ли?

ПРОФЕСОРА: Не!

ПОЛКОВНИКА: Дори след всичко, което току-що Ви демонстрирахме?

ПРОФЕСОРА (*разколебан*): Не! Това не може да си позволите. Сигурно сте полудели. Казват, че при вас това се случва.

ПОЛКОВНИКА (*усмихва се*): Така говорят – но нали виждате, че ние сме съвсем спокойни и внимателни. И възнамеряваме да бъдем такива и занаят. Обаче не си мислете, че няма да Ви бъдат приложени методите на разпит. Ние, за жалост, с оглед на един, да речем, по-широк международен контекст, се нуждаем от вашето признание веднага. За съжаление, нямаме време да работим с вас бавничко, както обикновено правим. Ние също си пазим живота. Трябва да побързаем.

АДЮТАНТА: В другата стая е хирургическа зала. Всичко е подготвено. Заповядайте... (*Отваря вратата, Професорът поглежда и ужасен отстъпва назад.*)

ПРОФЕСОРА: Не! (*Вкарват бавно операционна маса. Медицинска сестра.*)

ПОЛКОВНИКА (*спокойно*): И така...

Изведнъж от шкафа на стената пада капак. Появяват се чудовищно отвратителни останки на човек, очите му са набодени върху дървени клечки и т.н., с офицерска фуражка, той започва да ломоти нещо неразбираемо. Полковникът и Адютантът са уплашени, удрят токове, козируват и закрепяват.

ПОЛКОВНИКА И АДЮТАНТА (*крещат*): Здраве желаем! (*Полковникът, ядосан, че е изтървал нервите си, бързо се взема в ръце и извиква.*)

ПОЛКОВНИКА: Вече си се нагледал достатъчно, махни се!

Адютантът тръгва да го закрие с капака

ПОЛКОВНИКА: Това трябва да се оправи!

Пауза.

ДОЦЕНТКАТА (*ужасно изплашена*): Какво беше това?

ПОЛКОВНИКА: Нашият президент.

ПРОФЕСОРА: Прези.....

ПОЛКОВНИКА: Там е вече от една година. Каква работа! Значи, сега вече Ви е пределно ясно, че трябва да признаете. Трябва да сме приключили с това (*Поглежда часовника.*) до пет часа. Признанието ще приемем за смекчаващо обстоятелство.

АДЮТАНТА: Ние държим на думата си...

ПОЛКОВНИКА: Значи, какво? Признавате ли доброволно, че...

ПРОФЕСОРА И ДОЦЕНТКАТА: Умоляваме Ви, господин полковник...

Превод от чешки: **Якуб Микулецки, Жоржета Чолакова**